

Sivistysvaliokunnalle

Viite: Asiantuntijapyyntönnö 27.9.2024.

Asia:

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025.

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiaan liittyen ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

OSKU suhtautuu kriittisesti hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 sivistysvaliokunnassa käsiteltävien asioiden osalta. Leikkaukset nuorilta ja opiskelijoilta tulevat OSKUn arvion mukaan lisäämään syrjäytymistä ja mielenterveysongelmia. Ammatilliseen toiseen asteeseen kohdistuvat leikkaukset sen sijaan tulevat vaikuttamaan negatiivisesti koulutuksen laatuun ja heikentämään jatkuvaa oppimista.

Opiskelijan toimeentulo

OSKU vastustaa opiskelijan toimeentuloon esitettyjä leikkauksia. OSKU ei kannata opiskelijoiden siirtoa yleiseltä asumistueltä opintotuen asumislisän piiriin, opintotuen kokonaisuudistus ohittaen. Siirto asumislisälle pienentäisi noin 156 000 opiskelijan toimeentuloa, mikä olisi omiaan pienentämään tämän ryhmän käytettävissä olevia tuloja ja sitä myötä heikentämään muun muassa koulutuksen saavutettavuutta. Saman aikaisesti toteutetut nk. ara-asuntojen rakentamisen leikkaukset heikentävät opiskelija-asuntojen saatavuutta. Opiskelija-asuntosäätiöt ovat myös muuttaneet runsaasti soluasuntoja ja ”kimppakämppeä” yksiöiksi opiskelijoiden kysynnän muutoksen seurauksena. Hallituksen esitysluonnoksen tavoitteeksi listattu ”yhteisasumisen suosiminen” ei siten ole asuntojen saatavuuden näkökulmasta yhdenvertainen tavoite.

Koulumatkatuki ollaan rajaamassa vain oppivelvollisille opiskelijoille. OSKU vastustaa päätöstä, sillä erityisesti ammatillisella toisella asteella koulumatkatuki on ollut koulutuksen saavutettavuutta merkittäväällä tavalla lisäävä etuus. Erityisesti suurten kaupunkiseutujen ulkopuolella koulumatkatuki on mahdollistanut monille opiskelun, vaikka koulutusta ei tarjottaisi omalla paikkakunnalla tai oppilaitokseen olisi pidempi matka. OSKU huomauttaa, että koulumatkatuen rajaaminen lisää merkittäväällä tavalla taloudellista ja ennen kaikkea alueellista eriarvoisuutta, ja heikentää koulutuksen saavutettavuutta.

Opiskelijoiden yleinen heikentynyt toimeentulo ja kasvanut velkataakka tulee OSKUn arvion mukaan vaikuttamaan negatiivisesti tavoitteeseen koulutustason nostosta lähelle 50 % nuoresta ikäluokasta 2030-luvulla. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneen keskimääräinen opintolainan määrä oli vuoden 2023 lopussa 11 400 euroa. Samalla myös korkoavustusten

saajien määrä kahdeksankertaistui ja maksetut summat kasvoivat tuntuvasti. OSKU ennakoii, että vuonna 2024 korotettu opintolainan valtiontakaus tulee merkittäväällä tavalla kasvattamaan entisestään ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden velkataakkaa, kasvattamaan korkoavustusmenoja sekä lisäämään ylivelkaantumisesta aiheutuvia haasteita opiskelijoille. Samalla ammatillisen toisen asteen opiskelijat näkevät toimeentulon keskeisimpänä esteenä korkea-asteelle hakeutumiselle.

OSKU katsoo, että opiskelijoiden toimeentulon turvaaminen, koulutuksen saavutettavuuden vahvistaminen ja koulutus- ja osaamistason nosto edellyttää lisärahoitusta opintotuen kokonaisuudistukselle tulevina vuosina.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus

OSKU vastustaa vuoden 2025 valtion talousarvioon esitettyä yli 130 miljoonan euron leikkausta ammatilliseen koulutukseen. Leikkaukset koostuvat paitsi 120 miljoonan euron rahoitusleikkauksesta myös normien purun nimissä tehdyistä leikkauksista ja, sinänsä kannatettavan, maksuttoman toisen asteen rajaamisen perumisen korvaavista säästöistä. Toimenpide luo lisää esteitä työllistymiselle ja uudelleen kouluttautumiselle, koulutus- ja osaamistason nostolle ja jatkuvalle oppimiselle.

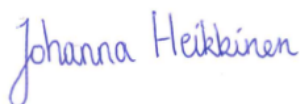
OSKU ei pidä mahdollisena hallituksen esityksessä esitettyä nuorten ammatillisen perustutkintokoulutuksen suojaamista esitetyiltä leikkauksilta. Niin kutsutun Amisreformen yhteydessä tehtyjen lakimuutosten seurauksena ammatillisessa koulutuksessa ei ole enää erillistä ammatillista aikuiskoulutusta. Tämän valossa leikkausten kohdentamista puhtaasti aikuisille, jo aiemmin ammatillisen tutkinnon suorittaneille, voidaan OSKU:n arvion mukaan pitää mahdottomana. Opiskelijavuosien vähennys johtaa vääjäämättä opetus- ja ohjaushenkilöstön vähentämiseen, joka tulee näkymään myös oppivelvollisten ja ensimmäistä ammatillista tutkintoaan suorittavien saaman opetuksen ja ohjauksen määrässä ja laadussa.

OSKU pitää hyvänä alkuna talousarvioesityksessä esitettyä 10 miljoonan euron lisäystä ammatillisen koulutuksen oppimisen tuen vahvistamiseen. Oppimisen tukeen tehtävä lisäys on kuitenkin kokonaiskuvassa riittämätön lisäpanostus. OSKU kannustaa hallitusta ja sivistysvaliokuntaa tarkastelemaan ammatillisen koulutuksen roolia kokonaisvaltaisemmin osana työskentelyään kuluvalle vaalikaudella. OSKU katsoo, että ammatillisen koulutuksen rahoituksen jatkuvat leikkaukset edellyttäisivät laajamittaista visiotyötä siitä, mitä ammatilliselta koulutukselta halutaan nyt ja tulevaisuudessa. Katsomme, että ammatillinen koulutus paitsi oppivelvollisille myös aikuisille on välttämätöntä, jotta voimme nostaa osaamistasoaamme.

Lausunto 2.10.2024

Helsingissä 2.10.2024

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Johanna Heikkinen
puheenjohtaja

Jere Liitiäinen
pääsihteeri

Lisätietoja:

Edunvalvonnan asiantuntija Onni Härkönen, onni.harkonen@osku.fi, 0447050474